

POPULÄÄRIMUSIIKKIA VITTULAJÄNKÄLTÄ, Ruotsi 2004

Ohjaaja: Reza Bagher

Näyttelijät: Andreas af Enehielm, Max Enderfors, Tommy Vallikari, Niklas Ulfvarson, Björn Kjellman, Göran Forsmark, Jarmo Mäkinen, Kati Outinen, Sten Ljunggren, Gustav Wiklund

Kesto: 108 min

Ikäraja: K15, Koulukino suosittelee lukioikäisille

Teemoja: ystävyyden merkitys, murrosikäisen nuoren kasvamiseen liittyvät vaikeudet, identiteettikysymykset

Matti (7-vuotiaana Ulfvarson, 15-vuotiaana Enderfors) ja Niila (7-vuotiaana Vallikari, 15-vuotiaana af Enehielm) kasvavat Pajalan kylässä Ruotsin Tornionjokilaaksossa. Elokuva kertoo heidän ystävyydestään, joka kestää pikkupoikailiästä pitkälle murrosikään, ja hiukan myös myöhemmistä vaiheistaan. Pojat varttuvat kyläyhteisössä, jonka virallinen kieli on ruotsi, mutta jossa puhutaan suomea ja eletään jossakin suomalaisuuden ja ruotsalaisuuden välimaastossa. Perheyhteisöt muodostuvat eri sukupolvien edustajista, ovat tiiviitä ja vaikuttavat voimakkaasti jäsentensä elämään.

Elokuvassa kertojana toimivan Matin lapsuus ja nuoruus sujuvat suuremmista ongelmista; Niilan koti on ankaran uskonnollinen ja isä väkivaltainen. Elokuva kuvaakin Niilan muuttumista ja irtautumista taustastaan. Keskeinen vaikuttaja hänen elämässään on musiikki, ja se on pitkään myös poikia yhdistävä tekijä. Elokuva käsittelee myös poikien ystävyyttä ja siihen eri vaiheissa vaikuttavia seikkoja.

1. Elokuva poikien kehityskertomuksena

- Piirtäkää aikasuora, johon merkitsette tietoonne tulleet Matin elämänvaiheet ja hänen elämäänsä eri vaiheissa vaikuttavat tekijät. *(Sellaisia ovat esimerkiksi koti, suku, kyläyhteisö, koulu, musiikki sekä tytöt.)*
- Piirtäkää aikasuora, johon merkitsette Niilan elämänvaiheet ja hänen elämäänsä vaikuttavat tekijät. *(Niitä ovat esimerkiksi koti ja perhe, isoäiti, kyläyhteisö, koulu, musiikki sekä ystävät.)*
- Kootkaa havaintojanne keskustelemalla esimerkiksi seuraavista aiheista:
 - Millaiseksi nuoreksi Matti kasvaa elokuvan aikana?
 - Entä Niila?
 - Mistä syystä pojat tekevät erilaisia valintoja elämässään ja heidän kohtalonsa ovat erilaiset?
 - Niilan veli kasvaa erilaiseksi kuin Niila tai Matti. Millaiseksi? Miksi?
 - Mitä henkilöistä saadaan tietää kehityskertomuksesta?
 - Miten Matti ja Niila vaikuttavat toisiinsa ja toistensa elämään?

2. Pajala

- Palauttakaa mieliin Pajala elinympäristönä. Mitä siihen kuuluu? Mikä siinä on keskeistä? Mitä puuttuu? Mitä pikkukylälle tyypillistä kyläyhteisössä on? Miten Ruotsiin ja ruotsalaisiin suhtaudutaan? Entä Suomeen ja suomalaisiin?
- Mitkä ovat pajalalaisten arvot? Miten niitä pyritään välittämään sukupolvelta toiselle?
- Pajalan kirkkoon saapuu saarnaaja Kongosta. Miten häneen suhtaudutaan ja miksi? Selittäkää hänen repliikkinsä "Puhukaa! Uskaltautukaa ulos pimeydestä!"?
- Millainen rooli Ryssi-Jussilla on kyläyhteisössä?
- Greger tulee muualta. Mitä vaiheita hänen sopeutumisessaan yhteisöön on?
- Miten lapset ja nuoret suhtautuvat asuinpaikkaansa?

3. Tapahtuma-aika

- Millä keinoilla elokuvan tapahtumat on sijoitettu 60- ja 70-luvuille? Millainen elokuvan mukaan on 60-lukulainen lapsuus, millaista koulunkäynti? Mikä kaikki on toisin kuin nykyään?
- Mitä ajatonta elokuvan maailmassa, henkilöissä ja tapahtumissa on?
- Lukekaa jokin Suomeen ja nykyaikaan sijoittuva novelli tai romaanikatkelma. Millaiselta sen maailma näyttäisi elokuvassa? Missä se kuvattaisiin? Miten se lavastettaisiin ja puvustettaisiin? Keitä siihen valittaisiin näyttelijöiksi? – Esittäkää pohdintojenne tulokset kuvin. Voitte halutessanne tiivistää ne elokuvajulisteeiksi.
(Opettaja voi valita työskentelyn pohjana olevat tekstit esimerkiksi niin, että ne ovat eri ajoilta tai sijoittuvat erilaisiin paikkoihin. Sopivia löytyy varmasti vaikkapa käytössä olevista äidinkielen oppimateriaaleista. Tekstit kannattaa jakaa pienryhmissä työstettäväksi.)

4. Vastakkainasettelut

Elokuvassa eletään ristiriitaisessa miljöössä. Pajalassa pohditaan esimerkiksi, mitä ollaan, kun ei olla oikein ruotsalaisia muttei suomalaisiakaan.

- Muistelkaa, missä yhteyksissä seuraavat vastakkainasettelut tulevat elokuvassa esiin, ja jatkakaa listaa tarpeen mukaan.
 - Suomi vai Ruotsi? *(vastakkainasettelu esim. häissä)*
 - suomi vai ruotsi? *(ruotsi koulukielenä myös suomenkielisillä lapsilla)*
 - Pajala vai muu maailma? *(Jäädä vai lähteä? Niilan ratkaisu?)*
 - musiikki vai tytöt? *(Niilan ja Matin ratkaisut)*
- Miten elokuvan henkilöt selviävät näistä ristiriitaisuuksista ja valintatilanteista elämässään? Millaisia ratkaisumalleja elokuva tarjoaa?
- Mitkä ristiriidoista ovat teille tuttuja ja koskettavat teidän elämäännne? Mitä mieltä olette elokuvan henkilöiden valinnoista? *(Esimerkiksi Matin valinta – tytöt bändin edelle – lienee keskustelua herättävä.)*

5. Musiikin merkitys

- Muistelkaa, miten elokuva kuvaa musiikin vaikutuksia poikiin eri vaiheissa. Miksi musiikista tulee niin merkittävä tekijä poikien elämässä?
- Pohtikaa musiikin merkitystä omassa elämässänne. Tehkää joko musiikkielämäkerrat tai puheenvuorokierros.
 - Musiikkielämäkerta on kuvio tai kirjoitettu teksti, johon on kerätty tekijälle eri elämänvaiheissa tärkeät musiikkikappaleet. Valintoja myös perustellaan. Jokainen tekee elämäkertansa haluamallaan tavalla, ja lopuksi niitä voidaan esitellä tai kierrättää luokassa. Ne voidaan myös kerätä luokan seinälle katsottaviksi.

- Puheenvuorokierrosta varten jokainen valmistelee lyhyen puheenvuoron aiheesta "Musiikkia, joka on vaikuttanut minuun eniten". Valmistelua helpottaa, jos puheenvuoron runko sovitaan etukäteen. Se voi olla esimerkiksi seuraavanlainen:
 1. Kerro, mikä kappale tai millainen musiikki on tehnyt sinuun suuren vaikutuksen.
 2. Anna taustatietoa kappaleesta/musiikista ja sen tekijöistä.
 3. Soita muille musiikkinäyte. (Kesto kannattaa sopia etukäteen.)
 4. Perustele, miksi juuri tämä musiikki on vaikuttanut sinuun.

(Puheenvuorokierroksella on helppo harjoitella esimerkiksi suullisen esityksen havainnollistamista. Tavoitteena voi silloin olla, että esitetty musiikkinäyte on mahdollisimman luonteva osa puheenvuoroa ja tosiaan selvittää sanottua.)

6. Ikäraja

Laki kuvaohjelmien tarkastamisesta pyrkii suojelemaan lapsia ja nuoria heidän kehitykselleen haitalliselta aineistolta. Valtion elokuvatarkastamo tarkastaa ennakkoon kaikki alle 18-vuotiaille tarkoitetut kuvaohjelmat, esimerkiksi elokuvat ja videot, ja määrittelee sopivat ikärajat. Elokuvatarkastamo antoi *Populäärimusiikkia Vittulajänkältä* -elokuvalle ikärajaksi K15. Se tarkoittaa, että elokuvaa ei saa luovuttaa (myydä, vuokrata tai lainata) alle 15-vuotiaille. Julkisesti elokuvateatterissa esitettävää elokuvaa tosin pääsevät katsomaan jo 13-vuotiaat, jos heillä on seurassaan täysi-ikäinen katsoja.

Tutustukaa elokuvien ikärajaperusteisiin elokuvatarkastamon kotisivuilla www.vet.fi. Arvioikaa, millä perusteilla *Populäärimusiikkia Vittulajänkältä* -elokuvan ikäraja on K15. Onko ratkaisu mielestänne oikea?

(Elokuvatarkastamo perustelee ratkaisuaan seuraavasti: lasten pahoinpitelyä, yksityiskohtaista väkivaltaa, seksikohtauksia, joissa myös alaikäisten pakottamista. Elokuvan levittäjä valitti ikärajapäätöksestä valtion elokuvalautakuntaan, joka yhtyi tarkastamon näkemykseen ikärajasta.)

7. Hupihetki luokassa

Matti ja Niila musisoivat ensimmäisen kerran julkisesti koulussa, luokalle järjestettävässä hupituokiossa. Tuokion ideana on ilmeisesti tarjota kevennystä koulutyöhön ja samalla foorumi oppilaiden esityksille.

Ideoikaa luokkaanne hupituokio: Millaisia esityksiä teidän ryhmästäne irtoaisi? Millaista huumoria arvostatte? *(Jostain tv:n ohjelmaformaattista saattaisi olla ideoiden ja keskustelun pohjaksi.)*

Toteuttakaa ideoimanne tuokio tai osia siitä.

(Tämäntapaisen tehtävän onnistuminen riippuu tietysti ryhmästä ja vetäjästä. Voi olla, että esiintyjiä löytyy helposti; saattaa käydä niinkin, ettei yhtäkään halukasta ilmaannu. Tehtävän voi tehdä pelkästään ideatasolla: ainakin sen kautta pääsee miettimään, mikä meitä naurattaa ja miksi.)

Materiaalin on tehnyt lukion äidinkielen ja kirjallisuuden lehtori Minna Hautaniemi.